

Samenvatting

Het bestuur van de Stichting KOAG/KAG heeft de Codecommissie verzocht een oordeel uit te spreken over de conclusies van de Keuringsraad KOAG/KAG inzake uitingen van Janssen-Cilag BV zoals aangehaald en bedoeld in de Kamervragen van Van Gerven. Het gaat daarbij om de uitklapfolder Perspectief, de Perspectief patiënteninformatie, de brochure Peptalk Too, de CD-ROM spreekbeurt en de inhoud van de website www.adhd.nu.

In de uitklapfolder Perspectief is door Janssen-Cilag BV een verwijzing opgenomen naar de website www.psyq.nl, waarop een uittaling van een patiënt over Concerta is vermeld. De Codecommissie is van oordeel dat de uitklapfolder Perspectief in strijd is met het verbod op publieksreclame voor UR-geneesmiddelen krachtens artikel 3 sub a CPG. De Codecommissie is tevens van oordeel dat de patiënteninformatie Perspectief die een aantal verwijzingen naar websites, (Engelstalige) boeken, ADHD-websites, waaronder www.psyq.nl, en E-groups bevat, eveneens is aan te merken als ontoelaatbare publieksreclame krachtens artikel 3 sub a CPG.

In de brochure Peptalk Too is de verwijzing naar methylfenidaat naar het oordeel van de Codecommissie geen verwijzing naar een specifiek geneesmiddel, in casu het UR-geneesmiddel Concerta van Janssen-Cilag BV. De Codecommissie komt tot het oordeel dat de vermelding van werkzame stoffen in de aangehaalde passages in de brochure Peptalk Too in overeenstemming is met de Nadere Invulling van het onderscheid tussen reclame en informatie voor geneesmiddelen.

De op de cd-rom vermelde basisinformaties zijn naar het oordeel van de Codecommissie niet aan te merken als een directe of indirecte verwijzing naar een (specifiek) geneesmiddel. De basisinformaties voor de verschillende leeftijdsgroepen vallen onder de in artikel 2 sub a van de Nadere Invulling van het onderscheid tussen reclame en informatie voor geneesmiddelen opgenomen definitie van informatie. Ten aanzien van het artikel “Pietje is onrustig. De onstuitbare opmars van de gedragsstoornis ADHD onder kinderen” op de cd-rom is de Codecommissie van oordeel dat deze is aan te merken als ontoelaatbare publieksreclame en daarmee in strijd met artikel 3 sub a CPG.

De Codecommissie heeft tot slot geconstateerd dat op iedere afbeelding, overgelegd als D10 tot en met D16 en D20 tot en met D22, van de cd-rom de fabrikantnaam “Janssen – Cilag BV” wordt vermeld. Van een gebalanceerde en genuanceerde informatie is in casu geen sprake. Naar het oordeel van de Codecommissie is sprake van ontoelaatbare publieksreclame en daarmee strijd met artikel 3 sub a CPG.

Ten aanzien van de website www.adhd.nu is de Codecommissie van oordeel dat de inhoud van de website www.adhd.nu, de poster en het visitekaartje zijn aan te merken als informatie in de zin van artikel 2 van de Nadere Invulling van het onderscheid tussen reclame en informatie voor

geneesmiddelen. De Codecommissie is daarbij van oordeel dat de website www.adhd.nu geen gebalanceerde en genuanceerde informatie bevat en daarmee in strijd is met artikel 4 sub b van de Nadere Invulling van het onderscheid tussen reclame en informatie voor geneesmiddelen.

4 november 2010

De Codecommissie KOAG/KAG (Kamer II) heeft het navolgende overwogen en beslist naar aanleiding van het verzoek (K10.006) op de voet van artikel 3.2, laatste volzin van het Reglement voor de Codecommissie KOAG/KAG (hierna: het Reglement) van:

het Bestuur van de STICHTING KOAG/KAG

gevestigd te Amsterdam,
verder te noemen: KOAG/KAG

ter zake van uitingen van:

JANSSEN-CILAG B.V.

gevestigd te Tilburg,
verder te noemen: Janssen

1. Het verloop van het geding

1.1 De Codecommissie KOAG/KAG heeft kennisgenomen van:

- de brief van het Bestuur van de Stichting KOAG/KAG d.d. 31 augustus 2010 en de daarbij gevoegde producties;
- de brief van mr. M.E. de Bruin aan CGR d.d. 24 september 2010 namens Janssen;
- de email van CGR aan mr. M.E. de Bruin d.d. 29 september 2010;
- de brief van het KOAG/KAG d.d. 29 september 2010;
- het verweerschrift van mr. M.E. de Bruin d.d. 3 oktober 2010 namens Janssen;
- de pleitnota's van beide partijen.

De inhoud van voornoemde documenten geldt als hier ingelast.

1.2 De Codecommissie KOAG/KAG heeft het verzoek behandeld ter zitting van 11 oktober 2010 te Gouda.

Ter zitting hebben partijen hun standpunten nader toegelicht en vragen van de Codecommissie KOAG/KAG beantwoord.

2. Het verzoek van KOAG/KAG

2.1 Het bestuur van de Stichting KOAG/KAG heeft op de voet van het bepaalde in artikel

3.2, laatste volzin van het Reglement de Codecommissie KOAG/KAG verzocht een oordeel uit te spreken over de conclusies van de Keuringsraad KOAG/KAG inzake de uitingen van Janssen zoals aangehaald en bedoeld in de Kamervragen van Van Gerven over sluikreclame/informatie gericht op kinderen (2010Z06144), overgelegd als bijlage 1.

2.2 In het kader van het onderzoek van de Keuringsraad KOAG/KAG heeft Janssen de uitingen waarop de Kamervragen van Van Gerven betrekking hadden, overgelegd. De Keuringsraad KOAG/KAG heeft de uitingen beoordeeld en de resultaten daarvan vastgelegd in een rapportage d.d. 5 juli 2010.

2.3 In voornoemde rapportage heeft de Keuringsraad KOAG/KAG de volgende uitingen van Janssen beoordeeld:

- een uitklapfolder *Perspectief*, overgelegd als bijlage 6;
- *Perspectief* patiënteninformatie, overgelegd als bijlage 7;
- de brochure *Peptalk*, overgelegd als bijlage 8;
- de brochure *Peptalk Too*, overgelegd als bijlage 9;
- de CD-ROM spreekbeurt, overgelegd als bijlage 10;
- de inhoud van de website www.adhd.nu, overgelegd als bijlage 11.

2.4 Janssen heeft ter zitting uitdrukkelijk en onvoorwaardelijk de juistheid van de conclusies van KOAG/KAG ten aanzien van de brochure *Peptalk*, zoals overgelegd als bijlage 8, erkend. De brochure is sinds februari 2007 niet meer verspreid. KOAG/KAG heeft daarop haar verzoek ten aanzien van de brochure *Peptalk* ingetrokken, zodat de Codecommissie aan een oordeel hierover niet meer hoeft toe te komen.

Uitklapfolder Perspectief

2.5 De tekst in de uitklapfolder *Perspectief* bestaat uit een aantal paragrafen met de titels “*Herken je dit?*”, “*Je bent niet gek!*”, “*ADHD Wat kun jezelf doen?*”, “*Snap jij het, snap ik het?*”, “*Hoe kom je er achter?*”, “*Tips!*”, “*Wat kunnen anderen voor je doen?*”, en “*Algemene informatie*”. In de *Algemene Informatie* wordt verwezen naar een aantal internetsites, waaronder www.psyq.nl. Op de homepage van de website www.psyq.nl kan de gebruiker “ADHD bij volwassenen” aanklikken om vervolgens via een volgende doorklik naar “lees de ervaring van een patiënt”. In deze tekst staat de zinsnede “*De Concerta die ik gebruik helpt me iedere dag weer het koppie er bij te houden en voornamelijk op mijn werk heb ik daar profijt van*”.

2.6 De Keuringsraad KOAG/KAG concludeert dat de folder uitgebreide algemene informatie bevat over ADHD. Daar waar over medicatie wordt gesproken, is deze algemeen en informatief van aard. Op de website www.psyq.nl waar in de folder naar wordt verwezen, is een patiëntenervaring te lezen met publieksreclame voor het UR-geneesmiddel Concerta. Vanuit de uitklapfolder bezien is dit echter indirecte publieksreclame voor een UR-geneesmiddel op een website www.psyq.nl die breed informatie geeft over ADHD en als geheel niet als aanprijzend wordt beoordeeld.

Patiënteninformatie Perspectief

2.7 De patiënteninformatie Perspectief is onderverdeeld in de paragrafen “ADHD, zeker weten?”, “ADHD en nu?”, “ADHD, waar kan ik verder terecht?”, “Boeken”, “Engelstalige boeken”, “ADHD-websites” en “E-groups”.

2.8 De Keuringsraad KOAG/KAG komt tot de conclusie dat de patiënteninformatie Perspectief een folder is met korte en algemene informatie over ADHD zonder aanprijzende elementen voor UR-geneesmiddelen. De folder bevat verwijzingen naar websites, (Engelstalige) boeken, ADHD-websites en E-groups. Deze zijn niet afzonderlijk door de Keuringsraad beoordeeld.

Brochure Peptalk Too

2.9 In de brochure Peptalk Too wordt op 6 pagina’s geschreven over specifieke UR-geneesmiddelen. Op 13 pagina’s wordt geschreven in algemene zin over de ADHD medicatie. De passages waarin specifieke UR-geneesmiddelen worden genoemd, zijn onder andere:

- pagina 11: “Medicatie zorgt voor een bepaalde remming van alle impulsen die bij een kind opkomen. Welke medicatie en de dosering verschilt per kind. Er worden in veel gevallen goede resultaten bereikt met methylfenidaat. Werkt dat niet, dan is bijvoorbeeld atomoxetine tegenwoordig een goed alternatief.”;
- pagina 15: “De angst voor verslaving aan medicatie zoals methylfenidaat is echt onterecht. Uit bovenstaande blijkt dus juist het tegendeel: behandeling met methylfenidaat vermindert die kans aanzienlijk. Wel moet gezegd worden dat comorbiteit, het vaak voorkomende samengaan van ADHD met een andere afwijking, de kans op verslaving vergroot.”;
- pagina 40/41: “Maar over het algemeen is medicatie één van de belangrijkste pijlers van de behandeling. Met medicatie wordt een kind toegankelijker en als het beter kan luisteren en onthouden is het ook makkelijker om het kind te corrigeren. (...) Een enkele keer heeft methylfenidaat een averechts effect. (...) En er zijn alternatieven, zoals dextroamfetamine of het relatief nieuwe atomoxetine.”

2.10 De Keuringsraad KOAG/KAG komt tot de conclusie dat de brochure Peptalk Too brede informatie geeft over ADHD. De passages waar over medicatie of specifieke geneesmiddelen gesproken wordt bevatten elementen die als aanprijzend voor UR-geneesmiddelen kunnen worden beschouwd. Peptalk Too als geheel wordt als informatie beoordeeld.

Cd-rom spreekbeurt

2.11 De cd-rom bevat 24 uitingen, onderverdeeld in de rapportage in D1 t/m D24. Op het hoesje van de cd-rom staat de tekst: “*Heb je ADHD? Houd er een spreekbeurt over! Op de cd-rom “ADHD & Spreekbeurten ...” vind je alle info die je nodig hebt om jouw ADHD-spreekbeurt hot te maken!*”.

In de navolgende passages wordt een relatie met medicijnen gelegd:

- in de voorbeeldtekst voor kinderen van 6 tot 8 jaar: *“Als je ADHD hebt, dan kan de dokter je helpen. Die geeft je dan een pil zodat je rustig wordt en je je beter kunt concentreren.”*;
- in de voorbeeldtekst voor kinderen van 10 tot 12 jaar: *“Als je ADHD hebt, dan kan de dokter je helpen. Die geeft je dan een pil zodat je rustig wordt en je je beter kunt concentreren.”*;
- in de voorbeeldtekst voor kinderen van 14 tot 16 jaar: *“ook is er medicatie verkrijgbaar waardoor je rustiger wordt en je je beter kunt concentreren. Die medicatie helpt de hersenen om de informatie die ze binnen krijgen beter te verwerken, waardoor ook je gedrag verandert”*.
- in het onderdeel *“Martine’s huiswerktips”*: *“Ik ontbijt zodra ik opsta samen met mijn moeder, mijn vader en zus doen dat later. Dit is voor mij beter omdat de pillen dan al gaan werken. Het helpt ook met wassen en aankleden.”*;

In het op de cd-rom vermelde artikel van NRC Handelsblad d.d. 23 juni 2007 “Pietje is onrustig” worden de navolgende passages gebruikt:

- *“Sinds hij Concerta slikt, gaat het beter met hem. Concerta is een vorm van methylfenidaat, ook wel bekend als Ritalin. Het verschil met Ritalin is dat Concerta slechts één keer per dag hoeft te worden ingenomen, omdat de dosis langzaam in het bloed komt. Hij is een stuk rustiger geworden. Hij flapt er niet meer van alles uit. Bijwerkingen voelt hij niet. Ook Matthijs Thermiotis (15 jaar) slikt Concerta. Hij haalt weer regelmatig zevens en achten. Al slipt er nog steeds wel eens een onvoldoende door. “Het is geen wondermiddel”, zegt zijn moeder.”*;
- *“Sandra Kooij ziet de grote voordelen van de nieuwe generatie, langwerkende medicijnen dagelijks. Daarom vindt ze het slecht te verdragen dat nog steeds het aloude Ritalin als enige vergoed wordt in het basispakket. “Het is onspul”, zegt ze. “Het werkt veel te kort, twee tot vier uur per tablet. Je moet het steeds opnieuw innemen, anders ontstaat het rebound-effect, waardoor een ADHD’er zich dubbel zo gejaagd voelt”*;
- *“Matthijs is blij met de diagnose en zijn medicijnen. Hij ziet er niet tegenop om het de rest van zijn school- en studiedagen te moeten slikken. Maar een heel leven? “Uiteindelijk wil ik later een creatieve baan met veel vrijheid”, zegt hij. De medicijnen onderdrukken zijn creativiteit. “Ik kan mezelf niet voorstellen in een baan waardoor ik mijn karakter moet onderdrukken. Zijn moeder knikt. “Mensen met ADHD hebben ook iets heel onbevengens over zich. Dat is bijna jaloersmakend. Er moet een leven zonder Concerta mogelijk zijn.”*
- Onderaan het artikel wordt verwezen naar www.balansdigitaal.nl en www.adhdbijvolwassenen.nl.

Op de cd-rom is een onderdeel “Verenigingen” opgenomen, waarin verwezen wordt naar de Vereniging Balans en Vereniging Impuls, voor (jong) volwassenen met ADHD.

2.12 De Keuringsraad KOAG/KAG komt tot de conclusie dat de uitingen D1 *“Is iemand met ADHD altijd heel druk?”* en D2 *“Het brein achter ADHD”* algemeen van aard zijn. De uiting D3 *“Martine’s huiswerktips”* is niet specifiek aanprijzend. De uitingen D4 *“Soorten Kenmerken ADHD”*, D5 *“Lettertekening”*, D6 *“Moppentrommel”*, D7 *“Niet te stuiten”* en D8 *“Kinderen te druk: vader voor rechter”* algemeen van aard zijn.

Uiting D9 *“Pietje is onrustig. De onstuitbare opmars van de gedragsstoornis ADHD onder kinderen”* bevat aanprijzende elementen voor het UR-geneesmiddel Concerta. Een dergelijk artikel hoort niet thuis op een uiting die over spreekbeurten gaat.

De uitingen D10 tot en met D16 zijn foto-afbeeldingen en informatief van aard. De uitingen D17 *“Slagen met vlag en wimpel”* en D18 *“Tips”* zijn eveneens informatief van aard. In de uiting D19 *“Verenigingen”* zijn geen aanprijzende elementen te vinden. De verwijzingen bij de Verenigingen naar respectievelijk website, folders, tijdschriften zijn buiten beoordeling van het rapport van de Keuringsraad gelaten. De uitingen D20 *“een ADHD-er herken je zo”*, D21 *“ADHD-ers kunnen minder omdat ze dom zijn ... wat een kletspraat!”*, D22 visitekaartje *“ADHD is een mode-verschijnsel .. alsof het hip is, echt niet!”*, D23 *“Vooroordelen de wereld uit!”* en D24 *“meestgestelde vragen over ADHD”* zijn informatief van aard.

De uitingen *“Hé, dat is ADHD”*, *“ADHD, je kunt er niets aandoen”*, en *“Met ADHD valt heel goed te leven!”* op de cd-rom bevatten aanprijzingen voor ADHD medicatie in het algemeen.

www.adhd.nu

2.13 De poster www.adhd.nu bevat de tekst *“ADHD en goede voornemens voor 2008? Spring voor 1 februari over naar een zorgverzekeraar die je medicijnen wel volledig vergoedt!”*.

2.14 Op het visitekaartje www.adhd.nu staat vermeld de tekst: *“Welke zorgverzekering vergoedt uw ADHD-medicijnen? Kijk nu op www.adhd.nu Meer informatie over ADHD?”*.

2.15 Op de website www.adhd.nu wordt het volgende vermeld:

“Vergelijk vergoeding per medicijn

Via deze functionaliteit kunt u direct zien hoe de vergoeding van uw medicijn is geregeld. Bovendien ziet u direct een indicatieve premie voor de zorgverzekering in beeld.

De sortering is op basis van beste dekking, premie. Door vervolgens te klikken op de zorgverzekering van uw keuze, krijgt u meer informatie over de totale dekking van het gekozen product. Daarnaast vindt u hier onder andere productinformatie als wel of geen medische selectie.

De kosten worden berekend aan de hand van het door de WHO (World Health Organization) vastgestelde dagelijks gebruik (DDD). Gebruikt u een andere dosering dan heeft u de mogelijkheid om na het kiezen van uw medicijn, het aantal tabletten dat u op jaarbasis gebruikt in te voeren. De kosten zullen dan aan de hand van het door u opgegeven aantal berekend worden.

Klik op medicijn

(...).”

Onder deze tekst wordt een opsomming gegeven van de diverse UR-geneesmiddelen Concerta, Equasym XL capsules, Medikinet CR capsules en Strattera capsules.

2.16 De Keuringsraad KOAG/KAG komt tot de conclusie dat de uitingen www.adhd.nu, poster en visitekaartje geen aanprijzende elementen voor UR-geneesmiddelen bevatten.

3. Het verweer

Uitklapfolder Perspectief

3.1 Janssen deelt de conclusie van de Keuringsraad KOAG/KAG dat de uitklapfolder Perspectief is aan te merken als algemene informatie over ADHD en dat de uiting geen aanprijzende elementen voor UR-geneesmiddelen bevat. In de folder wordt niet direct of indirect verwezen naar een geneesmiddel, zodat de folder is aan te merken als informatie.

3.2 Janssen stelt zich op het standpunt dat - indien sprake zou zijn van indirecte publieksreclame voor een UR-geneesmiddel op de website van www.psyq.nl – zij daarvoor niet verantwoordelijk kan worden gesteld. De website is eigendom van PsyQ, een landelijk opererend netwerk en samenwerkingsverband van een aantal GGZ instellingen. De inhoud van voornoemde website komt voor verantwoordelijkheid van PsyQ. Janssen heeft geen invloed gehad op de inhoud van deze website en de website wordt ook niet door Janssen gesponsord.

Perspectief patiënteninformatie

3.3 Janssen deelt de conclusie van de Keuringsraad KOAG/KAG dat de patiënteninformatie Perspectief algemene informatie over ADHD bevat en dat de uiting geen aanprijzende elementen voor UR-geneesmiddelen bevat. Er is volgens Janssen geen sprake van reclame voor een geneesmiddel.

3.4 Met betrekking tot de verwijzingen in de patiënteninformatie naar websites, boeken en E-groups stelt Janssen dat zij hierbij niet inhoudelijk is betrokken en dat deze niet door haar worden gesponsord. Voor mogelijke publieksreclame voor UR-geneesmiddelen op deze websites en in deze uitgaven kan Janssen volgens haar niet verantwoordelijk worden gehouden.

Peptalk Too

3.5 Janssen deelt de conclusie van de Keuringsraad KOAG/KAG dat Peptalk Too brede informatie geeft over ADHD en dat het geheel als informatie kan worden beschouwd. Janssen bestrijdt de conclusie van de Keuringsraad KOAG/KAG dat de passages waar over geneesmiddelen wordt gesproken elementen bevatten die als aanprijzing voor UR-geneesmiddelen beschouwd kunnen worden.

3.6 In de passage op pagina 11 van Peptalk Too wordt volgens Janssen verwezen naar twee werkzame stoffen, methylfenidaat en atomoxetine. Daarmee is geen sprake van een verwijzing naar een specifiek geneesmiddel, omdat er meerdere soorten geneesmiddelen in de handel zijn met de werkzame stof methylfenidaat. Er zijn geen wervende uitspraken, er worden geen productnamen genoemd of uitspraken gedaan die in strijd zijn met de behandelrichtlijn. Janssen stelt zich op het standpunt dat Peptalk Too informatie is en geen reclame voor UR-geneesmiddelen.

3.7 Ten aanzien van de passage op pagina 15 van Peptalk Too stelt Janssen dat in deze passage weliswaar wordt verwezen naar de naam van een werkzame stof (methylfenidaat), maar dat daarmee geen sprake is van een verwijzing naar een specifiek geneesmiddel. Er zijn meerdere geneesmiddelen met de werkzame stof methylfenidaat in de handel. Bovendien meent Janssen dat de passage gelet op de context niet als aanprijzend voor Concerta kan worden aangemerkt.

3.8 Janssen stelt dat in het citaat van Gigi van de Loo op pagina 40 van Peptalk Too verwezen wordt naar een drietal werkzame stoffen: methylfenidaat, dextroamfetamine en atomoxetine. Daarmee is volgens Janssen geen sprake van verwijzing naar een specifiek geneesmiddel, namelijk Concerta. Er zijn meerdere geneesmiddelen in de handel met de werkzame stof methylfenidaat. Bovendien is de passage volgens Janssen niet als aanprijzend aan te merken. Op genuanceerde wijze wordt aandacht besteed aan bijwerkingen van een groep geneesmiddelen, aangeduid als psychostimulantia.

Cd-rom spreekbeurt

3.9 Janssen stelt zich op het standpunt dat in de basisinformatie voor de leeftijdsgroep 6-8 jaar slechts één keer een verwijzing naar medicatie wordt gemaakt. Voor de basisinformatie voor de leeftijdsgroep 10-12 jaar wordt ook één verwijzing naar medicatie gemaakt. In de basisinformatie voor de leeftijdsgroep 14-16 jaar wordt twee maal naar medicatie verwezen. Janssen meent dat in de basisinformatie voor voorgenoemde leeftijdsgroepen in algemene zin een verwijzing wordt gemaakt naar medicatie en dat er geen sprake is van een directe of indirecte verwijzing naar een geneesmiddel en daarmee geen sprake is van reclame.

3.10 Ten aanzien van de afbeelding 1 tot en met 24 op de cd-rom is Janssen van mening dat deze zijn aan te merken als informatie. Ten aanzien van afbeelding 9, een krantenartikel van de NRC van 23 juni 2007 met de kop ‘Pietje is onrustig, de onstuitbare opmars van de

gedragsstoornis ADHD onder kinderen” stelt Janssen zich op het standpunt dat zij niet verantwoordelijk is voor de inhoud van het artikel. Desalniettemin geeft Janssen aan dat zij bij nader inzien moet vaststellen dat terecht de vraag kan worden gesteld of het nodig dan wel wenselijk is een dergelijk artikel op te nemen in een basisset met informatie bestemd voor spreekbeurten voor scholieren. Tevens geeft Janssen aan dat het onhandig is geweest dat het artikel een overdruk is geweest van een externe knipselkrant waardoor de merknaam Concerta onderaan de tekst van het artikel is vermeld.

www.adhd.nu

3.11 Janssen deelt de conclusie van de Keuringsraad KOAG/KAG dat geen sprake is van reclame voor UR-geneesmiddelen op de website www.adhd.nu. Op de website worden de namen van geneesmiddelen genoemd. Dit gebeurt volgens Janssen met het uitsluitende doel verzeerden informatie te verschaffen over welk middel door welke verzekeraar tot op welke hoogte wordt vergoed.

Conclusie

3.12 Op grond van het bovenstaande verzoekt Janssen de klacht zoals verwoord in het verzoek van KOAG/KAG af te wijzen.

4. De beoordeling van het verzoek

4.1 Tussen partijen staat onweersproken vast dat het verzoek van KOAG/KAG aan de Codecommissie om een oordeel uit te spreken over de rapportage van de Keuringsraad KOAG/KAG betreffende diverse uitingen van Janssen, zoals overgelegd als bijlage 1, is aan te merken als een verzoek in de zin van artikel 3.2 derde volzin van het Reglement.

4.2 Voorts is de Codecommissie met partijen van oordeel dat de Leidraad Informatie UR-geneesmiddelen buiten het toetsingskader valt, nu voor deze Leidraad een overgangperiode geldt van 6 maanden na de inwerkingtreding ervan op 1 oktober 2010.

Uitklapfolder Perspectief

4.3 De Keuringsraad KOAG/KAG concludeert dat de uitklapfolder Perspectief uitgebreide informatie bevat over ADHD. Daar waar over medicatie wordt gesproken is deze algemeen en informatief. Op de website www.psyq.nl waar in de folder naar wordt verwezen, is een patiëntenervaring te lezen met het UR-geneesmiddel Concerta. Op die grond meent de Keuringsraad KOAG/KAG dat dit indirecte publieksreclame voor een UR-geneesmiddel is. Janssen stelt zich op het standpunt dat al zou er sprake zijn van indirecte publieksreclame voor een UR-geneesmiddel op de website van PsyQ, zij hiervoor niet verantwoordelijk kan worden gesteld.

4.4 De Codecommissie overweegt als volgt. Op de website www.psyq.nl is de volgende

uitspraak te vinden uit de mond van een ADHD patiënt: “De Concerta die ik gebruik helpt me iedere dag weer het koppie er bij te houden en voornamelijk op mijn werk heb ik daar profijt van”. De site is eigendom van PsyQ, een landelijk opererend netwerk en samenwerkingsverband van GGZ instellingen, aldus Janssen in haar verweer, met als conclusie dat zij, Janssen, niet voor de inhoud van de site verantwoordelijk gesteld kan worden. De Codecommissie gaat er met Janssen van uit dat PsyQ eigendom is van vorenbedoeld samenwerkingsverband; dit blijkt ook uit de vermeldingen op de site zelf. Ook neemt de Codecommissie aan dat juist is de stelling van Janssen dat zij de site niet sponsort. Uit dit alles volgt dat Janssen in beginsel niet – althans niet rechtstreeks - verantwoordelijk is voor hetgeen de site uitdraagt. Het is immers PsyQ en niet Janssen die de hierboven geciteerde uitspraak van een patiënt over Concerta op de site heeft opgenomen en het stond PsyQ vrij om dit te doen.

4.5 Janssen miskent evenwel de omstandigheid dat zij zelf ervoor gekozen heeft in de door haar uitgegeven uitklapfolder een verwijzing op te nemen naar bovengenoemde website. Zij doet dat zelfs met een aanbevelend commentaar; www.psyq.nl wordt als eerste in een rijtje genoemd, met de vermelding “met een zeer bruikbare zelftest en vijf korte online voorlichtingsfilms”. Aldus maakt Janssen impliciet de inhoud van de site tot de hare, waardoor deze deel is gaan uitmaken van de boodschap die zij naar het publiek wil uitdragen.

Het behoeft nauwelijks betoog dat laatstgenoemde boodschap als een reclame-uiting moet worden aangemerkt. Deze is immers onmiskenbaar aanprijzend van karakter (“de Concerta die ik gebruik helpt me iedere dag weer het koppie er bij te houden en voornamelijk op mijn werk heb ik daar profijt van”). Hier wordt het UR-geneesmiddel Concerta onder de aandacht van het publiek gebracht, hetgeen moet worden beschouwd als een vorm van stimulering bedoeld om de verkoop en/of het verbruik van Concerta te bevorderen. Nu Janssen zelf in haar drukwerk de aandacht vraagt voor deze uiting van een derde, is deze uiting gelijk te stellen aan een reclame-uiting van Janssen. Deze verboden reclame-uiting is haar dan ook geheel aan te rekenen.

4.6 De uitklapfolder Perspectief is naar het oordeel van de Codecommissie in strijd met het verbod op publieksreclame voor UR-geneesmiddelen krachtens artikel 3 sub a van de Code voor de Publieksreclame voor Geneesmiddelen. Dit onderdeel van het verzoek van KOAG/KAG is gegrond.

Perspectief patiënteninformatie

4.7 Onder verwijzing naar hetgeen hiervoor is overwogen in 4.4 en 4.5 is de Codecommissie van oordeel dat de patiënteninformatie Perspectief die een aantal verwijzingen naar websites, (Engelstalige) boeken, ADHD-websites, waaronder www.psyq.nl, en E-groups bevat, is aan te merken als ontoelaatbare publieksreclame krachtens artikel 3 sub a van de Code voor de Publieksreclame voor Geneesmiddelen (CPG). Dit onderdeel van het verzoek van KOAG/KAG is eveneens gegrond.

Brochure Peptalk Too

4.8 De conclusie van de Keuringsraad KOAG/KAG ten aanzien van de brochure Peptalk Too is dat deze brochure brede informatie bevat over ADHD. Een aantal passages op pagina 11, pagina 15 en pagina 40, zoals hierboven weergegeven in 2.9 is naar de mening van de Keuringsraad KOAG/KAG aan te merken als aanprijzend voor UR-geneesmiddelen. Janssen voert hiertegen gemotiveerd verweer en stelt zich – kort gezegd - op het standpunt dat sprake is van informatie en niet van reclame.

4.9 De Codecommissie overweegt als volgt. In de door de Keuringsraad KOAG/KAG aangehaalde drie citaten op de pagina's 11, 15 en 40 wordt melding gemaakt van de werkzame stoffen methylfenidaat, atomoxetine en dextroamfetamine. De verwijzing naar methylfenidaat is naar het oordeel van de Codecommissie geen verwijzing naar een specifiek geneesmiddel, in casu het UR-geneesmiddel Concerta van Janssen. Op de Nederlandse markt zijn immers verscheidene UR-geneesmiddelen met de werkzame stof methylfenidaat in de handel, zo is tijdens de behandeling van de zaak komen vast te staan. De Codecommissie is voorts van oordeel dat de passages geen aanprijzende elementen voor een specifiek geneesmiddel bevatten, zodat geen sprake is van reclame.

4.10 De Codecommissie komt tot het oordeel dat de vermelding van werkzame stoffen in de aangehaalde passages in de brochure Peptalk Too in overeenstemming is met de Nadere Invulling van het onderscheid tussen reclame en informatie voor geneesmiddelen. Dit onderdeel van het verzoek van KOAG/KAG is ongegrond.

Cd-rom spreekbeurt

4.11 De conclusies van de Keuringsraad KOAG/KAG ten aanzien van de inhoud van deze cd-rom luiden dat de basisinformaties voor de leeftijdsgroepen 6 tot 8 jaar, 10 tot 12 jaar en 14 tot 16 jaar aanprijzingen voor ADHD-medicatie in het algemeen bevatten en dat uiting D9 *“Pietje is onrustig. De onstuitbare opmars van de gedragsstoornis ADHD onder kinderen”* aanprijzende elementen voor het UR-geneesmiddel Concerta bevat. Janssen voert gemotiveerd verweer en stelt zich op het standpunt dat de basisinformaties voor de verschillende leeftijdsgroepen geen publiekclame voor een UR-geneesmiddel bevatten en dat alle afbeeldingen (D1 tot en met D24) op de cd-rom in overeenstemming zijn met de regelgeving. Janssen merkt daarbij op dat bij nader inzien terecht de vraag gesteld kan worden of het nodig dan wel wenselijk is het NRC-artikel *“Pietje is onrustig. De onstuitbare opmars van de gedragsstoornis ADHD onder kinderen”* op te nemen in een basisset met informatie bestemd voor spreekbeurten voor scholieren.

4.12 De Codecommissie overweegt als volgt. In de basisinformaties voor de leeftijdsgroepen 6 tot 8 jaar en 10 tot 12 jaar wordt vermeld: *“Als je ADHD hebt, dan kan de dokter je helpen. Die geeft je dan een pil zodat je rustig wordt en je je beter kunt concentreren”* en in de basisinformatie voor de leeftijdsgroep 14 tot 16 jaar de tekst *“Je kunt heel veel aan ADHD doen. Zo kun je gecoacht worden om zo veel mogelijk regelmaat in je leven aan te brengen. Dat helpt bij ADHD enorm. Ook is er medicatie verkrijgbaar waardoor je rustiger wordt en je je beter kunt concentreren. Die medicatie helpt de hersenen om de informatie die ze binnen krijgen beter te verwerken, waardoor ook je gedrag verandert”*.

Naar het oordeel van de Codecommissie zijn deze basisinformaties niet aan te merken als een directe of indirecte verwijzing naar een (specifiek) geneesmiddel. De basisinformaties voor de verschillende leeftijdsgroepen vallen – als informatie over (de behandeling van) een menselijke ziekte - onder de in artikel 2 sub a van de Nadere Invulling van het onderscheid tussen reclame en informatie voor geneesmiddelen opgenomen definitie van informatie. Dit onderdeel van het verzoek van KOAG/KAG is ongegrond.

4.13 Ten aanzien van afbeelding D9, een NRC-artikel van 23 juni 2007 getiteld *“Pietje is onrustig. De onstuitbare opmars van de gedragsstoornis ADHD onder kinderen”* oordeelt de Codecommissie als volgt. Het betoog van Janssen dat zij niet verantwoordelijk is voor de inhoud van voornoemd artikel moet worden verworpen. Immers, Janssen heeft het door derden geschreven artikel verkozen om te gebruiken als integraal onderdeel van haar uitingen op de cd-rom en zij is daarmee verantwoordelijk voor de inhoud van de uitingen. In dit verband verwijst de Codecommissie naar haar bovenstaande overwegingen in de onderdelen 4.4 en 4.5. Van Janssen mag worden verwacht dat zij de inhoud van door haar gebruikte uitingen van derden toetst aan de eisen van de Gedragscode Geneesmiddelenreclame.

In dit geval vermeldt het krantenartikel onder meer: *“Sinds hij Concerta slikt, gaat het beter met hem. Concerta is een vorm van methylfenidaat, ook wel bekend als Ritalin. Het verschil met Ritalin is dat Concerta slechts één keer per dag hoeft te worden ingenomen (...). Hij is een stuk rustiger geworden. (...) Bijwerkingen voelt hij niet. Ook Matthijs Thermiotis slikt Concerta. Hij haalt weer regelmatig zevens en achten.”* Over Ritalin wordt vervolgens gezegd “Het is onspul”, waarmee het concurrerend middel onnodig in een ongunstig daglicht wordt gezet. Door actief gebruik te maken van deze mededelingen resp. meningen van derden in haar eigen uitingen moeten de eerstgenoemde worden gelijkgesteld met uitingen van Janssen zelf. Zij kunnen de toets aan de Gedragscode Geneesmiddelenreclame niet doorstaan, gelet op het aanprijzend karakter met betrekking tot Concerta. Van informatie in de zin van de Nadere invulling van het onderscheid tussen reclame en informatie kan geen sprake zijn, reeds omdat de “informatie” zoals hierboven geciteerd niet als gebalanceerd en genuanceerd is aan te merken.

4.14 Het artikel *“Pietje is onrustig. De onstuitbare opmars van de gedragsstoornis ADHD onder kinderen”* is aldus naar het oordeel van de Codecommissie aan te merken als ontoelaatbare publieksreclame en daarmee in strijd met artikel 3 sub a CPG. Dit onderdeel van het verzoek van KOAG/KAG is gegrond.

4.15 De Codecommissie heeft tot slot geconstateerd dat op iedere afbeelding, overgelegd als D10 tot en met D16 en D20 tot en met D22, van de cd-rom de fabrikantnaam “Janssen – Cilag BV” wordt vermeld. Uiteraard staat het Janssen vrij om haar bedrijfsnaam in uitingen te vermelden. Artikel 5 sub a van de Nadere Invulling van het onderscheid tussen reclame en informatie voor geneesmiddelen bepaalt zelfs dat iedere uiting met informatie over een bepaald geneesmiddel in ieder geval de naam en het adres van de verantwoordelijke voor de informatie moet bevatten. Blijkens de toelichting op de definitie van reclame in artikel 1 sub a CPG kan daarentegen de enkele vermelding van een naam van de adverteerder onder omstandigheden reeds reclame zijn. De veelheid van vermeldingen (13 maal) van de bedrijfsnaam van Janssen

op iedere hiervoor genoemde afbeelding op de cd-rom, die juist bedoeld is voor (ouders van) kinderen met ADHD die een spreekbeurt willen houden over ADHD, leidt ertoe dat Janssen zich nadrukkelijk als fabrikant van een van de op de markt zijnde ADHD-geneesmiddelen profileert. Van een gebalanceerde en genuanceerde informatie is hierdoor geen sprake. Naar het oordeel van de Codecommissie is sprake van ontoelaatbare publieksreclame en daarmee strijd met artikel 3 sub a CPG.

www.adhd.nu

4.16 De Keuringsraad KOAG/KAG heeft ten aanzien van de website www.adhd.nu, de poster en visitekaartjes, zoals hierboven weergegeven in 2.13, 2.14 en 2.15 geconcludeerd dat deze geen aanprijzende elementen voor UR-geneesmiddelen bevatten. Janssen stelt dat de website www.adhd.nu bedoeld is voor patiënten met ADHD, dan wel hun ouders, die van de behandelend arts medicijnen voor de behandeling van ADHD voorgeschreven hebben gekregen waarvoor een bijbetaling geldt. Omdat Ritalin door de zorgverzekeraars geheel wordt vergoed, is Ritalin niet in de opsomming vermeld.

4.17 Met de Keuringsraad KOAG/KAG en Janssen is de Codecommissie van oordeel dat de inhoud van de website www.adhd.nu, de poster en het visitekaartje zijn aan te merken als informatie in de zin van artikel 2 van de Nadere Invulling van het onderscheid tussen reclame en informatie voor geneesmiddelen.

De Codecommissie heeft voorts vastgesteld dat op de website www.adhd.nu niet alle ADHD-geneesmiddelen worden vermeld. Immers, de vermelding van het UR-geneesmiddel Ritalin en van de generieke producten ontbreekt in de opsomming. Het betoog van Janssen dat Ritalin niet is vermeld omdat uitsluitend de UR-geneesmiddelen waarvoor een bijbetaling geldt zijn opgesomd, faalt. In de aanhef “Vergelijk vergoeding per medicijn” van de website, zoals weergegeven onder 2.15, is niet af te leiden dat de opsomming onvolledig is en staat niet vermeld dat het alleen om UR-geneesmiddelen gaat waarvoor een bijbetaling vereist is. Nu geen volledig overzicht is gegeven van de vergoeding van alle ADHD-geneesmiddelen is de Codecommissie van oordeel dat de website www.adhd.nu geen gebalanceerde en genuanceerde informatie bevat en daarmee in strijd is met artikel 4 sub b van de Nadere Invulling van het onderscheid tussen reclame en informatie voor geneesmiddelen.

5. De kosten van de procedure

5.1 Op grond van artikel 3.3 van het Reglement zal Janssen gelet op het bovenstaande worden veroordeeld tot vergoeding van het griffiegeld ad 500 Euro. Aangezien Janssen in strijd met de CPG en de Gedragscode heeft gehandeld, zal zij op grond van artikel 5.6 van het Reglement worden veroordeeld tot vergoeding van het vaste bedrag ter dekking van de kosten die de Stichtingen KOAG en KAG maakt in het kader van de klachtenprocedures, zijnde 6.600 Euro.

5.2 Hierbij wordt overwogen dat in dit geval weliswaar geen sprake is van een bezwaar- of

klachtprocedure als omschreven in artikel 1.1 van het Reglement, maar niettemin de onderhavige zaak materieel het meeste gelijkenis vertoont met een klachtprocedure, zodat analoge toepassing van artikel 5.6 voor de hand ligt en tot een redelijke uitkomst leidt.

6. De beslissing van de Codecommissie KOAG/KAG:

De Codecommissie KOAG/KAG (Kamer II):

- beslist op het verzoek van KOAG/KAG in voege als hierboven is overwogen en beslist;
- veroordeelt Janssen tot betaling van het griffieged, zijnde €500, en van de procedurekosten als bedoeld in artikel 5.6 van het Reglement, welke kosten zijn vastgesteld op een bedrag van €6.600.

Aldus gewezen te Gouda op 4 november 2010 door mr. M. de Boer, voorzitter, J. Anderson, F. Bech, drs. W.W. Geesink, R. Kops, leden, in aanwezigheid van mr. E.C. van Duuren, griffier en ondertekend door de voorzitter en de griffier.